

Krasa, Človek na Krasu skozi zgodovino, Družbeno-geografski oris, Etnografska podoba Krasa, Arhitektura, Kras v likovni umetnosti ter Sprehod po Krasu s knjigami pod pazduho.

Čeprav se pokrajina Kras ne konča na zahodni meji naše države in se razprostira tudi onstran nje v Italiji, se knjiga iz povsem praktičnih razlogov omejuje predvsem na njen slovenski del. Predstavitelj Krasa kot naravne, družbene in fiziognomske pokrajinske celote bi namreč zahtevala precej več časa in sodelovanja številnih tujih sodelavcev, kar bi bil organizacijsko in finančno še mnogo bolj zahteven zalogaj.

Upati je, da bodo z vključitvijo Slovenije v Evropsko zvezo nastale takšnim prizadevanjem naklonjene okoliščine, saj si pokrajina, ki je bila z izjemo Trsta dolgo poseljena skoraj izključno s slovenskim življem, takšno obravnavo brez dvoma zasluži. Prikaz s človekom povezanih pokrajinskih prvin, ne pa zgolj njih, bi na ta način v marsičem pridobil na znanstveni teži. Politično neobremenjena razmišljanja bi lahko rodila številna nova spoznanja ali pa dozrajšnja vedenja predstavila v novih dimenzijah.

GEOGRAFIJA SLOVENIJE Jernej Zupančič

Založba Slovenska matica je junija 1999 izdala že dolgo pričakovano knjigo Geografija Slovenije. To temeljno geografsko delo prihaja na knjižne police v času velikih knjižnih izdaj o Sloveniji in Slovencih ter zapolnjuje vrzel predvsem na področju splošnih predstavitev naše države. Namen monografije je podati pregledno sliko stanja in razvoja posameznih prvin geografskih značilnosti in posebnosti Slovenije. Po svoji naravi je geografska monografija eden od temeljnih priručnikov, namenjena vsem, ki iščejo bolj poglobljeno vedenje o času in prostoru, v katerem živijo.

Skoraj 500 strani obsegajoča knjiga je skupinsko delo dvanajstih avtorjev, ki sta ga uredila akademika prof. dr. Ivan Gams in prof. dr. Igor Vrišer. Knjiga posega na vsa temeljna področja geografske vede, ki z različnih zornih kotov prikazuje današnjo pokrajinsko in družbeno stvarnost Slovenije ter povezanost in soodvisnost med posameznimi pokrajinskimi dejavniki. Kratkemu uredniškemu predgovoru sledijo poglavja *Legra Slovenije v Evropi in med njenimi makroregijami* (Ivan Gams), kjer je prikazana lega Slovenije na stiku štirih velikih evropskih makroregij ter obenem na stičišču štirih različnih kulturno-jezikovnih območij. Stičnost v družbenem in naravnem pogledu je zaslužna za marsikatero svojsko potezo današnje Slovenije. Poglavje zaključuje krajši zapis o položaju samostojne Slovenije v sodobni Evropi. Drugo poglavje obravnava površje v Sloveniji, vključno z različnimi teorijami o njegovem razvoju. Sledi posebno poglavje o krasu,

ki ga prikaže po posameznih tipih kraškega površja. Isti avtor nadaljuje tudi del poglavja o podnebju, in sicer *Vreme, sončno obsevanje in temperature*, drugi del (*Padavine in vetrovi*) pa France Bernot. Poglavje se prične s klimatsko lego, za katero je odločilna pravstičnost različnih velikih pokrajinskih enot, ki znatno modificira podnebne značilnosti. Upravičeno je govoriti o regionalni in celo lokalni klimi. Sledi poglavje *Hidrografija* (Marko Kolbezen) s podrobnim prikazom rečnih režimov in hidroloških značilnosti posameznih območij Slovenije. Zaključuje ga krajši zapis o značilnostih slovenskega dela Tržaškega zaliva. V *Pedogeografskih značilnostih* (Franc Lovrenčak) so nanizane značilnosti prsti po posameznih pokrajinskih tipih, v *Rastlinstvu* pa isti avtor poda še značilnosti rastlinskega pokrova. V ospredju razprave so različne gozdne združbe, v katerih avtor predstavlja vpliv in povezanost kamninske osnove, nadmorske višine, podnebja in človekovih vplivov. Poglavje *Živalstvo* (Boris Sket) poda pregled živalskega sveta, ki ga zaključuje s prispevkom o človekovih posegih v naravo in torej tudi sestavo favne. Fizičnogeografski del monografije zaključuje poglavje *Pokrajinsko ekološka sestava Slovenije* (Ivan Gams), ki je regionalizacija po fizičnogeografskih kriterijih z opisom posameznih mezoregij.

Družbeni del pričenja poglavje *Historično-geografska dediščina* (Vladimir Bračič) z orisom nekaterih zgodovinskih procesov, kot so selitve prebivalstva, razvoj naselij, razvoj posameznih gospodarskih panog ter upravne razdelitve, ki so pustile svoje sledove v pokrajini in ljudeh do današnjega dne. Sledi obširno poglavje *Prebivalstvo* (Drago Perko), ki prikazuje naravno in selitveno dinamiko prebivalstva Slovenije ter njegovo starostno, spolno, izobrazbeno, versko, narodno in jezikovno sestavo. Poglavje zaključujejo besedila o Slovencih v sosednjih državah Italiji, Avstriji in na Madžarskem. V poglavju *Poselitev in naselja* (Vladimir in Vera Kokole) so podrobno prikazana podeželska naselja z različnimi tipi hiš ter tlorisno zasnovo. Temu sledi prav tako podrobna predstavitev mest in urbanizacije. Sledi poglavje *Gospodarska geografija* (Igor Vrišer), ki izčrpno poroča o posameznih gospodarskih panogah, pogojih zanje ter posledicah, ki jih puščajo v pokrajini. *Značilnosti prometa in infrastrukture v Sloveniji* sta orisala Matjaž Jeršič in Andrej Černe. Temu sledi poglavje *Turizem* (Matjaž Jeršič), ki podrobno analizira razvoj te za Slovenijo pomembne gospodarske panoge. Avtor je prikazal tudi vlogo in pomen rekreacije ter predvsem učinke na prostor. Poglavje *Varstvo naravne dediščine* (Avgustin Lah) obravnava onesnaževanje in onesnaženost okolja, ki ga povzročajo različne gospodarske dejavnosti. Knjigo zaključuje podrobna *Družbenogeografska regionalizacija Slovenije* (Igor Vrišer). Sledita še *Geslovník in Seznam ilustracij*.

Med odlikami tega dela je treba izpostaviti enostavno, pregledno in logično razvrstitev glavnih pogla-

vij, ekonomičnost podajanja vsebine, jasno izražanje in razumljiv slog. Vsebina je podana strokovno in dokaj izčrpno, a še vedno dovolj razumljivo tudi laičnemu bralcu. Vsako poglavje je opremljeno s seznamom najpomembnejše literature, ki je med besedilom dosledno citirana. Knjiga je tudi bogato opremljena, saj je besedilu dodanih okrog 140 kart, nad 90 preglednic, okrog 70 grafikonov in skic ter okrog 90 slik. V priloženem seznamu ilustracij lahko bralec poišče stran karte, grafikona ali slike, ne pa tudi tabele. Nova monografija je nadaljevanje, nadgradnja in modernizacija Melikove Slovenije izpred skoraj štiridesetih let. Je delo, ki ga bodo gotovo pogosto citirale generacije geografov in vseh tistih, ki jim je spoznavanje naše države, družbe in pokrajinskih značilnosti cilj izobraževanja ali pa predmet vsakodnevnega dela.

V primerjavi z nekaterimi novejšimi geografskimi izdajami je to po grafični in oblikovni plati dokaj skromno. Žal je večina priloženega gradiva v manj privlačni črno-beli tehniki. Zlasti nekatere skice in karte so slabo berljive. Varčevanje pri temeljnih delih nacional-

nega pomena verjetno ni najbolj na mestu. Zavedati se je treba, da so tovrstna dela ena od oblik promocije Slovenije v svetu, a tudi geografije ter ne nazadnje založbe. Moti tudi nedoslednost pri rabi zemljepisnih imen, posebej na kartah. Delu bi koristilo tudi pregledno uvodno poglavje o razvoju geografije v Sloveniji in njen današnji položaj v slovenski družbi. Prav tako bi bilo potrebno dopolniti nekatere vsebine, zlasti administrativno razdelitev, nekatere gospodarske panoge (posebej v okviru terciarnih dejavnosti), promet, telekomunikacije, vplive EU, tematiko obmejnosti in čezmejnega sodelovanja, pa tudi nekatera prebivalstvena vprašanja. Žal manjkajo ugotovitve zadnjih šest let – in teh rezultatov v resnici ni malo. S tem bi Geografija Slovenije nedvomno pridobila na aktualnosti in modernosti. Tudi večja problemska naravnost ter upoštevanje najnovejših procesov – tudi če niso na prvi pogled najbolj »geografski« – bi bili splošni geografski monografiji vsekakor v prid. Tako izpopolnjena splošna monografija Slovenije bi bila nedvomno še ustrežnejši odgovor na izzive časa: geografije kot stroke in Slovenije kot države.

SODELAVCEM GEOGRAFSKEGA OBZORNIKA

Geografski obzornik je revija, ki je namenjena popularizaciji geografije in ki objavlja prispevke s področja geografije in sorodnih ved, zato naj članki tematsko sodijo v te okvire, hkrati pa naj bodo tako dovolj strokovni kot napisani v zadosti poljudnem jeziku. Dobrodošli so prispevki, ki povzemajo rezultate raziskovalnega dela, prispevki s področja izobraževanja, regionalnogeografski članki pa tudi poročila o dejavnostih društev in strokovnih srečanjih.

Da bi bilo naše sodelovanje čim bolj uspešno, na kratko predstavljamo osnovna tehnična navodila vsem dosedanjim in prihodnjim sodelavcem revije.

- Prispevki naj bodo oddani na papirju (natisnjeno besedilo v enem izvodu) in v digitalni obliki (disketa ipd.). To velja tako za besedilo kot za grafične priloge (z izjemo fotografij). Priporočeni formati so DOC za besedila, CDR za karte in XLS za grafikone.
- Dolžina prispevka naj ne presega 15.000 znakov.
- Slikovne priloge (fotografije, grafikoni, karte) naj bodo opremljene z ustreznimi podnapisi oziroma naslovi.
- Pri oblikovanju preglednic, grafikonov in kart upoštevajte format revije. Izogibajte se prevelikim slikovnim in tabelaričnim prilogam.
- Obvezne sestavine daljših strokovnih prispevkov so izvleček, ključne besede ter uporabljena literatura oziroma viri.
- Obseg izvlečka naj bo med 300 in 600 znakov skupaj s presledki.
- Citiranje in seznam literature naj bosta v skladu s standardi te revije.
- Avtorji naj ne pozabijo dodati osnovnih podatkov o sebi (izobrazba in naziv, naslov, telefon ipd.).

Za konec vas še enkrat vabimo k sodelovanju in upamo, da se boste vabilu čim bolj množično odzvali.

Urednik